

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—
celoletno: Din. 100.—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VIII.

Dunaj, 22. avgusta 1928.

Št. 34.

Pred manjšinskim kongresom.

V spominu nam je še, da je prišlo na lanskem manjšinskem kongresu do težkega spora. Kratko pred zaključkom kongresa so izjavili zastopniki narodnih manjšin v Nemčiji, da so izgubili zaupanje do vodstva kongresa. Kongres je zlorabljen v korist ene skupine, ki stremi po oblasti. Za potrebe slabih, proletarskih manjšin kongres nima smisla. Ko se lojalnim Frizom v Nemčiji odreka zastopstvo, se razpravlja z drugimi iredentističnimi skupinami o vstopu. Ti razlogi silijo narodne manjšine v Nemčiji, da izstopijo iz kongresa in da zavzamejo k temu v bodoče svoje kritično stališče. Zastopniki ostalih slovanskih manjšin sicer niso izstopili iz kongresa, vendar pa so iz simpatij do manjšin v Nemčiji zapustili sejno dvorano.

Pozneje, vendar še v Ženevi, je bila izvoljena komisija, kateri se je dala naloga, da poravnava spor in odstrani vse vzroke, ki so dali povod k izstopu. V teku leta se je o tem dosti razpravljalo in doseglo v nekaterih točkah zblížanje, ali v glavnem vprašanju, v vprašanju Frizov, ni prišlo do sporazuma. Zadnje dni avgusta se vrši v Ženevi letošnji manjšinski kongres in zato je bilo potrebno, da so zavzele izstopivše in z njimi soglašajoče manjšine jasno stališče. Na povabilo Zveze narodnih manjšin v Nemčiji so se zbrali zastopniki slovanskih manjšin dne 8. in 9. avgusta na Dunaju. Konferenci je predsedoval voditelj poljske manjšine v Nemčiji, vitez Szirakowski. Zastopanih je bilo 10 manjšin raznih držav. Po obsežni in zanimivi tajni razpravi je bilo sklenjeno, da se preda javnosti sledeči sklep:

„Na konferenci zastopnikov hrvatske in slovenske manjšine v Avstriji in Italiji, češko-slovaške v Avstriji, danske, lužičkosrbske in litovske manjšine v Nemčiji, kakor poljske manjšine v Češkoslovaški, Romunski, Litvi in Nemčiji, ki se je vršila 8. in 9. avgusta 1928, je bilo soglasno ugotovljeno, da morajo zastop-

niki teh manjšin, ki so v letu 1927 zapustile ženevski manjšinski kongres, z obžalovanjem izjaviti, da vzroki, ki so tedaj dali povod za izstop iz kongresa, še niso odstranjeni in trajajo nespremenjeno dalje. Te manjšine smatrajo svoja načela in zahteve, sporočene kongresu, prej ko slej za upravičene in neizogibno potrebne. Zato jih bodo zastopale tudi v bodoče z vsemi pripomočki, ki so jim na razpolago.“

K temu je treba pripomniti, da zastopajo nemške, madžarske in židovske skupine stališče, da je treba ustvariti močno organizacijo, ki bi mogla staviti načelne in gmotne zahteve, ki bi bile obvezne za vse manjšine; po teh bi se reševale manjšinske zahteve po gotovem vzorcu, ki pa bi zasledovale tudi politične oblastne cilje napram večinskim narodom. Zveza narodnih manjšin v Nemčiji pa hoče imeti v kongresu samo ustroj, ki naj služi medsebojni izmenjavi misli, ki priznava sedanji obseg držav v Evropi, ki pa naj bi podpiral zahteve posameznih manjšin, ki se tičejo njihovih posebnosti in položaja.

Izstopivše narodne manjšine v Nemčiji v splošnem zahtevajo, da bi se pripustile h kongresu le manjšine, ki so javno proglasile svojo lojalnost državi, v kateri žive, in ki so se odrekle vsakemu iredentističnemu delovanju, dalje da bi bil dovoljen sprejem Frizov v Nemčiji, katerim se udeležba doslej še odreka, in da bi na glasovanju na kongresih imela vsaka narodnost en glas. Ne sme se razlikovati, ali je manjšina številno slaba ali močna in ali ima katera narodnost svoje manjšine v več državah. Vsaka manjšina naj ima po en glas.

S to zahtevo se ne morejo sprijazniti nemške manjšine, ki jih je številčno največ; tem so se lani pridružili tudi Madžari in židje. Vse te manjšine vlečejo vedno za en motvoz, ako se razpravlja o kaki smejejši zahtevi slovanskih manjšin. Z omenjeno resolucijo pa zadeva še ni popolnoma urejena. Pripravljalni odbor kongresa bo moral še pred zasedanjem zavzeti k njej svoje stališče, ako hoče odstraniti nevarnosti, da bi se kongres ne vršil v ravno tako

napetem položaju kot lani. Seveda druga presenečenja niso izključena.

Zastopniki slovenske manjšine v Avstriji so na konferenci še posebej poudarili, da je za nje letošnji manjšinski kongres izredne važnosti, ker kongres ne bo mogel iti preko tega, da so se pogajanja o kulturni avtonomiji prelozila oziroma razbila, in bo moral razmotrivati to vprašanje. To pa posebno še iz tega razloga, ker so se sklicevale stranke, ki so prinesle predlog o kulturni avtonomiji, na sklepe kongresa kot pravni vir.

Velik dogodek.

Koroški Slovenci ne moremo iti preko velikega dogodka, ki ga bo slavil ves slovenski narod 1. septembra tega leta. Čeprav pri tej veliki pridobitvi s prispevki nismo soudeleženi, vendar se bomo v bodoče tudi mi lahko v obilni meri udeleževali slovenskega kulturnega življenja neposrednim potom. V Domžalah pri Kamniku (Kranjsko) se otvori s 1. septembrom radioodajna postaja najnovejšega sistema. „Prosvetna zveza“, bivša „Krščansko socijalna zveza“, je investirala v to podjetje ogromne množice kapitala, da s tem ne služi samo narodu v domovini, temveč da pritegne k skupnemu kulturnemu življenju vse Slovence, da seznanji z našimi kulturnimi proizvodi ves kulturni svet, da vzbuja tudi med tujci zanimanje za lepoto slovenskih pokrajin. To moderno propagandno sredstvo bo brez dvoma pritegnilo mnogo tujcev, da si ogledajo našo slovensko zemljo, da na licu mesta vidijo lepote kraja in veliko važnost slovenske zemlje in slovenskega naroda v celoti evropskih narodov. Ne naše število, temveč lega našega ozemlja nam daje izredno važnost in nam nalaga izredne dolžnosti. Preko nas pelje pot do Jadranskega morja, preko slovenske zemlje vodijo pota iz Madžarske v Italijo, deloma iz Nemčije in Avstrije k morju. Smo ob torišču raznih kultur. V neposrednem stiku na severu z nemškim, na zahodu z italijanskim narodom smo si vstvarili lastno slovensko kulturo z izrecnim zahodnim zna-

PODLISTEK

Črtice iz Macedonije.

(Opisuje Janko Homan, Skoplje.)

Bolgarski komitaši oziroma makedonstvujoči, to je ona politična struja, ki hoče s silo doseči odcepitev Makedonije od naše jugoslovanske države, najmanj pa lastno avtonomijo, so se začeli opasno gibati. Prvi atentat so izvršili s peklenjskim strojem na neko kavarno v obmejnem trgu Dževželija ob grški meji, kjer so se navadno shajali vsi uradniki. Celo poslopje se je zrušilo na kup. K sreči ni bilo žrtev. Drugi atentat so izvršili v bližini postaje Klisura na glavni progi Skoplje—Solun in sicer z ekražitno patrono, ki so jo pritrdili na desni tračnici. Osebni vlak je privozil in glej čudo, stroj in službeni voz sta prešla preko vžigalnih kapič, le prvi voz prvega razreda, ki je bil brez potnikov, je vzdignilo, ga iztrgalo iz vlaka in postavilo poleg proga na gramoz le malo poškodovanega, tračnice pa skrivilo. Jaz sem se s tem vlakom peljal na razstavo v grško obmorsko mesto Solun, kjer sem izstavil izdelke šestih industrij Slovenije. Bil je neznanski pok in pretres, in nastala je velika panika med potniki. S tretjim atentatom so ubili generala Ko-

vačeviča v Štipu, zvečer kar na ulici. In zopet so došle vesti iz Štipa, da so ubili trgovca in njegovega sina, ker sta pomagala, da so dva atentatorja na generala Kovačeviča ujeli. Atentat na kavarno so doživele tudi Kočane ob bolgarski meji in pozneje Skoplje, kjer je bilo več žrtev. Tem atentatom je sledilo še več drugih železniških, osebnih itd. V Macedoniji so vsled tega zelo stroge varnostne odredbe; vsak je brez milosti aretiran, ki se zaloti brez izkaznice, in če greš ponoči po ulicah, moraš biti vedno pripravljen, da začuješ klic straže „stoj!“

Kačaško bando, to je roparje ali sadove svetovne vojne, ki so že bili toli predrzni, da so ustavili celo vlak in oplenili potnike do srajce, so varnostne oblasti večinoma pobile ali pozaprele. Ako dobi sedaj žandarmerija kakega kačaka v roke, naredi z njim kratek proces. Kačaki se večinoma rekrutirajo iz vrst domačinov, to je prebivalcev gorskih vasi, ki stoje na zelo nizki stopnji omike in vobče kulture. Seveda pride na rop tudi mnogo kačakov iz Albanije, ki tudi požigajo in kradejo živino in ovce. Ta narod ima zelo krepko naravo. Pristosvoval sem na povabilo obč. inženjera Slavoviča v Tetovem neki usmrtitvi v letu 1925, ko je bil nek kačaški vodja obsojen na smrt z ustreljenjem: požgal je sedem vasi in imel 29 umorov na vesti. Grob si je moral izkopati kar

sam na nekem pašniku. Pri tem delu se je obnašal silno hladnokrvno in pušil cigareto za cigareto. Nato je stopil v jamo (poprej so mu zavezali roke) in trije orožniki so se vstopili deset korakov pred njega z nabasanimi puškami (oči si ni pustil zavezati) in oddali nanj prvo salvo, za katero pa se ni dosti zmenil, samo nekoliko bled je postal vsled izgube krvi in šele pri drugi salvi so mu odpovedale noge in je klonil glavo. Drug slučaj! Kdor je bil sploh v Srbiji, ta ve, da ni postreščkov, temveč so le nosači in ti so po večini cigani ali arnavti, dvo-kolnic ali gar tudi še ne poznajo. V Skoplju je nosač-arnavt, ki je tako močan, da prenaša na hrbtu do 500 kg težke tovore in ako ima katera firma kako prenašanje ali prekladanje blagajne, tedaj kličejo le njega, ki ta posel z lahkoto izvrši.

Po mestih se splošno podirajo hiše iz takozvanega „macedonskega betona“, to je iz blata in zmlate slame, in postavljajo se nove lične zgradbe po vzoru severa, trasirajo se normalne železniške proge, zidajo se šole itd. Skoplje dobi svoje elektr. tramvajsko omrežje in vodovod, da bodo v doglednem času izginile turške „češme“ ozir. vodnjaki. Oficirski dom, veličastna stavba, se dovršuje, narodno gledališče, tudi impozantna stavba, ki je še enkrat večji kot celovško gledališče, se je otvorilo

čajem. Seve raznih zunanjih vplivov na naš kulturni razvoj ne moremo negirati, kakor ni nobene narodne kulture brez zunanjih vplivov, saj je vsa današnja kultura vplivala močno po rimski in grški. V naši slovenski kulturi pa igra brez dvoma krščanstvo z vso svojo socialno in etično vsebino odlično vlogo.

Četudi danes koroški Slovenci izredno malo sodelujemo na slovenskem kulturnem razvoju, vendar nam zavest, da je v Janežičevi dobi središče slovenskega kulturnega življenja bil ravno Celovec, da smo tudi mi svoje doprinesli k razvoju slovenske kulture, daje dovoljenje, da pri novih razmerah samo jemljemo in uživamo, kar naši bratje proizvajajo pri povsem drugih razmerah, kakor so naše. „Prosvetna zveza“ nam s svojo radijooddajno postaja to jemanje omogoči brez vseh težav. Z malimi izdatki si bomo lahko nabavili radiosprejemne aparate in poslušali slovensko besedo in pesem. Tu je nov delokrog naših društev in društvenikov, da spravijo v vsako vas radio, da si društva nabavijo aparate in s tem omogočijo neposreden stik s kulturnim življenjem Slovencev v Jugoslaviji. Pri tem bo društvom „Krščansko socialna zveza za Koroško“ šla na roko, da posreduje pri tozadevnih firmah, da dobijo naša društva dobre in cenene aparate. Društva naj si ne nabavljajo aparatov na lastno pest, temveč naj poverijo Zvezo, ki bo to uredila s skupno akcijo. Da pri današnji ceni aparatov vsako društvo zmora aparat, ni nobenega dvoma, treba je samo dobre volje in skrbi za skupnost. Če bo aparate nabavila Zveza, bomo dobili tudi najbrže znaten popust pri cenah. Sedaj poleti, ko počiva društveno delovanje, naj marljivi odborniki premišlujejo, kako bi se to dalo pri posameznih društvih urediti, na kak način bi se nabral potreben denar, ker je to prvi predpogoj za vsako novo podjetje.

Radio naj bo nova vez, ki nas bo vse družila ne oziraje se na državne meje. Radio mora z nova utrditi skupno kulturno življenje vseh Slovencev. Iz tega vidika toplo pozdravljamo delo „Prosvetne zveze“ in se že danes veselimo tega velikega dne 1. septembra, ki bo brez dvoma velik zgodovinski dan vsega slovenskega naroda.

POLITIČNI PREGLED

Zvezni predsednik dr. Mihael Hainisch je obhajal 15. avgusta v krogu svoje družine 70letnico svojega rojstva. Kakor znano, ga je 9. decembra 1920 izvolil parlament zveznim predsednikom in od te dobe načeljuje temu najvišjemu državnemu uradu. To mesto je dosegel vsled tega, ker je bil izmed vseh avstrijskih politikov menda edini, ki se je mogel postaviti nad vse stranke in ublažiti strankarske prepire, ki so bili tedaj stopnjevani do skrajnosti.

lansko leto. Naval občinstva k predstavam je velik. Sploh Skoplje popravljajo in to po novem regulacijskem načrtu (Turki tega niso poznali); stare turške hiše iz blata izginjajo, edino tlakovanje ulic počasi napreduje. V takozvani „gornji čaršiji“, to je v turškem delu mesta, je še že več stoletij star tlak in sicer iz reke Vardar nabranih kamnov, ki je poln kotlin, v katerih se zbira v deževnem vremenu voda. Najlepša ulica (desno in levo lepe nove stavbe) je Kralja Petra ulica. Na sredi te ulice se dviga na desni strani lepa, sicer pa priprosta, rimskokatoliška cerkev brez zvonika, posvečena Materi božji. Imamo svojega škofa dr. Ivana Gnidočca, Slovenca, in navadno pri svečanih procesijah nosimo Slovenci baldahin in peti Slovenec-škof monštranco. Naš škof živi navadno v Prizrenu proti albanski meji in prihaja v Skoplje le ob svečanih prilikah.

Trgovina bujno cvete. Moraš biti pa silno oprezen, da nisi ob blago, ker realnosti pravi Macedonec ne pozna in te prevari, ako le more. Glede trgovine so Turčini mnogo solidnejši in poštenejši; o tem se je danes menda že vsaka industrija Slovenije prepričala, ker je plačala po večini vsaka več ali manj drago šolo.

Macedonija je na rudniških ležiščih zelo bogata. Našel sem azbest, kameno sol, alabaster, chrom, baker, ki mu je primešano tudi zlato. Moj prijatelj inženjer Slavojič je odkril vrelec vroče zdravilne kisle vode, ki jo je pustil preiskati. Preiskava je ugotovila, da je kot pijača za lečenje pljučnih bolezni, želodčnih, črevesnih in bolezni mehurja, in kot kopalna voda

Zveznega predsednika je posetil zvezni kancler dr. Seipel v njegovi vili v Eichbergu pri Glognitzu, ki mu je izročil čestitke zvezne vlade. Časopisje priobčuje obširne članke, v katerih poveličuje predsednikove zasluge za vdstvo republike. Listi poveličujejo nadalje jubilentov pravi človečanski demokratizem in njegovo delo na znanstvenem polju kot gospodarski veščak, socialni reformator, agrarni teoretik in praktični poljedelec. Zvezni predsednik je spisal več socialnopolitičnih knjig, kakor „Die Heimarbeit in Oesterreich“, „Die Berechtigung des Kapitalzinses“, „Die Landflucht“ itd. Dr. Hanisch je dobil z vseh strani obilo čestitk, pa tudi naša stranka mu je izrekla svoje čestitke.

Inozemstvo:

Jugoslavija. Predno je šla narodna skupščina na počitnice, je še izročila poslanca Jovanoviča in Popoviča, ki sta obtožena soudeležbe pri umoru v skupščini, sodišču in sprejela nettunske konvencije. Hrvati izjavljajo, da so nettunske konvencije za prečanski narod neveljavne. Proti sprejetju nettunskih pogodb se je dvignil v Dalmaciji vihar ogorčenja. V Splitu in Šibeniku so se vršile obsežne demonstracije. Demonstraciji v Splitu se je udeležilo okrog 5000 ljudi. Množica je ranila italijanskega generalnega konzula, pri spopadu s policijo pa je bilo še več drugih ranjenih. Istotako je prišlo v Šibeniku in v drugih krajih do spopada s policijo in je zaznamovati več ranjenih in aretiranih. V Šibeniku so bili mornarji italijanskega parnika pretepeni. Mussolini je naročil italijanskemu poslaniku v Beogradu, naj protestira pri vladi in zahteva zadoščenje. — Radičevemu nasledniku je bil izvoljen dr. Maček, ki se je postavil na stališče samostojne Hrvatske, dočim se je Prabičević izjavil za nedotakljivost državnega jedinstva. Dve različni izjavi v istem taboru. Sicer pa prevladuje mnenje, da bodo Hrvati uvideli, da je treba staviti svoje politične zahteve. To bi bil prvi korak k razjasnitvi položaja. Sedanji napeti položaj med Beogradom in Zagrebom ne škoduje samo vsakemu posameznemu državljanu, temveč tudi skupnim interesom države. — Vdovi po Štefanu Radiču je oblast priznala dosmrtno pokojnino v višini prejemkov, ki jih je prejemal Radič nazadnje. — V zadnjem času so se pripetile v Jugoslaviji tri težke železniške nesreče. Na progi Beograd—Skoplje je skočil potniški vlak s 14 vagoni s tira. Vozovi so se prevrnili. Govori se o 20 mrtvih in 30 težko ranjenih. Na progi Niš—Beograd je na lokomotivi brzovlaka eksplodirala dovodna cev za ogrevanje. Strojvodja je vlak sicer še ustavil pravočasno, vendar ga je vrela voda tako opekla, da je viselo meso od njega in da je tako nato umrl. Mrtva sta še dva druga železničarja in trije ranjeni. Na progi Veles—Skoplje se je peljalo z drezino 6 oseb. Drezina je povozila

za zdravljenje kožnih bolezni, ran in revmatizma. Inž. Slavojič je dal na svoje stroške cementirati kopalne banje in postaviti preprosto barako. Ker pa se je izvršilo mnogo ozdravljenj in se je o tem splošno razglasilo in govorilo, se je naval občinstva od dne do dne večal. Vsled tega so pa imeli tetovski zdravniki škodo in so zato na pristojnem mestu tako dolgo intervenirali, da je oblast to kopalnišče zaprla. V kulturni državi bi se ne smelo zgoditi, da se v prilog par egoističnih in nevoščljivih osebnosti zapre kopalnišče. Toda v mnogih slučajih obveljajo tu premoženjske razmere; kdor ima denar in premoženje, se lahko ponaša, kot bi vse vedel in znal, pa četudi dostikrat ne zna podpisati svojega imena in je duševen revež.

Macedonijo so nam pred koroškimi plebiscitom naši narodni in politični nasprotniki slikali kot pokrajino polno grozote, kar pa ni res. Vsaka država bi se mogla ponašati z njo kot Angleška za Avstralijo. Kruh leži kar na cesti, če nisi len in ga razumeš pobrati. Edino ta križ je, da ni finančnikov, ki bi investirali v podjetja. Koliko zakladov je globoko v zemlji, ki se bodo z domačim kapitalom dvigli šele tedaj, ko bo narod spoznal, da je dobičkanosnejše in za splošni blagor koristnejše vlaganje odvišnega kapitala v zdrave industrijske špekulacije, kakor ga doma v svoji hiši zakopavati v kako blato. Hranilnic tukaj še ni, pač pa skoro v vsakem mestu mala banka oziroma bančica, ki ima malo bančnega posla ter se bavi povečini s trgovino. Slovencev je tu mnogo in ustanovijo še to leto svoje društvo.

enega psa, ki so jo začeli ljuto napadati, in se prevrnila v prepad. Vsi so težko ranjeni.

Zahteva po razpustu macedonske organizacije. Angleški in francoski poslanik sta izročila bolgarski vladi pismo, v katerem zahtevata varnostne odredbe proti delovanju macedonske revolucionarne organizacije, ker zelo ogroža mir na Balkanu, in nje razpust. Italija se temu koraku ni pridružila, četudi je bila povabljen, kar kaže, da hoče na Balkanu rovariti še dalje v kalnem. Namen demarše je, da se prepreči vsaka akcija bolgarskih komitašev v Macedoniji, dokler se ne reši spor med Zagrebom in Beogradom. Na ta način se hoče zagotoviti Zagrebu in Beogradu, da bi lahko rešila svoj spor neovirano od druge strani. Korak je prijateljskega značaja, ker angleška in francoska vlada priznavata, da nima bolgarska vlada ničesar skupnega z macedonskim revolucionarnim odborom. Poslanika obeh vlad sta izjavila, da se bodo razmere v Jugoslaviji izpremenile v toliko, da bo prišlo do decentralizacije uprave, vsled česar se bodo zboljšale tudi razmere v Macedoniji.

Politika Češkoslovaške. Dr. Beneš je izjavil: V prvih letih po vojni je bila Češkoslovaška od vseh strani obdana od sovražnikov. V naši soseščini so se vršile vojne in revolucije. Najprej je bilo potrebno, da se v miru zblížamo s svojimi sosedi in ko smo to dosegli, je bilo treba ozreti se po zaveznikih. Temu je bilo posvečeno deset let dela. Društvo narodov ne bi bilo moglo preprečiti vseh vojn, vendar ima velik moralčen vpliv, ki se ne da podcenjevati. Naš namen mora biti, da mi vsi delujemo za mir. Francija je naša zaveznica. Nemčija pa, ki je zelo močna, je naš sosed. Zelo važno je za nas, kako se bosta ta dva med seboj dogovorila. Nemiri ob Reni pomenijo tudi nemire na Labi, Vltavi in Donavi. Kelloggov pakt je bil prvotno določen samo za velesile, s potovanjem v Anglijo in Nemčijo pa je dr. Beneš dosegel, da velja ta pakt v enaki meri tudi na Češkoslovaško. Vsled zemljepisnega položaja Češkoslovaške mora biti država vedno pripravljena na obrambo. Politični problemi, o katerih se danes največ govori, so: vprašanje priključitve Avstrije k Nemčiji in prizadevanje Madžarske za revizijo trianonške pogodbe. Ne verjamem, da bi ta dva problema bila nevarna. Potrebno pa je ta problema pazno zasledovati. Ni se treba bati, treba pa je, da se zanašamo sami nase in na naše zaveznike.

Poljsko-litovski spor. Znano nam je, da je Poljska predlagala Litvi, da bi se vojaški spor obravnaval 31. t. m. v Ženevi. Litovska vlada je poljski predlog odklonila, ker ima pre malo časa, da bi prišla še pred zasedanjem Društva narodov do praktičnih zaključkov. S tem se zdi, da je stopil spor v nov položaj. Naproti temu so imeli 13. t. m. poljski legijonarji v Vilni veliko zborovanje, na katerem je govoril legijonar general Ridzinski, ki je izjavil, da pohod poljskih legij, ki se je začel 6. avgusta 1914, še ni končan, in da bodo legijonarji svojemu voditelju stali zvesto ob strani. Po tem govoru se je pričakovalo, da bo maršal Pilsudski še kaj več povedal, ali govoril je zelo zmerno. Njegov govor se splošno označuje kot znak pohenanja zunanje-politične napetosti v vzhodni Evropi, pa tudi notranje-političnega pomirjenja.

Angleški manevri. 14. avgusta popoldne so pričeli nad Londonom veliki manevri angleške zračne flotilje. Manevrov se udeležuje 18 zračnih eskadril. Za vajo se je vzel nočni zračni napad z zapada na London. Angleško zračno brodogojstvo ima nalogo, da ta napad zavrne. Manevri se vrše v višini nad 1000 metrov, da ne moti brnenje motorjev spanja londonskih meščanov. Vso noč je bilo v zraku nad 300 letal in mnogo zrakoplovov in opazovalnih balonov. Številni reflektorji so razsvetljevali ozračje. Po ulicah so tisoči in tisoči opazovali zračne „boje“, ki so trajali do ranega jutra. V slučaju resničnega napada bi bilo strmoglavljenih okrog 100 letal. Dvema sovražnima letalcema se je vendar posrečilo prodreti nad London, ki sta bambardirala pristojno ministrstvo. — Obenem se bodo vršili manevri francoske in angleške vojske v Porurju v okolici Trierja, v zasedenem ozemlju. Nemci sicer priznavajo, da imajo Francozi pravico do vojaških vaj na tem ozemlju, vendar smatrajo, da čas za manevre ni primeren, ker se bo v krat-

kem obravnavalo vprašanje izpraznitve Porolja v Ženevi, in da znači to izzivanje Nemčije. Zdi se pa, da se Francozi za to ne bodo zmenili.

Angleška—Kitajska. Sklenjena je bila angleško-nankinška pogodba. Pri predaji listin je izjavil zunanji minister narodne kitajske vlade dr. Vang svoje obžalovanje nad dogodki, radi katerih so trpeli škodo angleški podaniki in ktere je pripisovati komunističnim agitacijam še pred sestavo narodne vlade. Narodna vlada upa, da je z iztrebljenjem komunistov dana zadostna varnost proti nadaljnim izgredom, ter se obvezuje, da bo dala odškodnino za vso osebo in stvarno škodo, ki jo je trpel angleški konzulat in njegovo osebje. Predlaga, da se skliče skupen odbor, ki naj določi višino škode. Dne 24. marca 1927 je angleška križarka v pristanišču v Šanghaju nepričakovano in brez povoda začela streljati. Angleški generalni konzul se je opravičil, da obžaluje potrebo, da je bila ta odredba potrebna v varstvo življenja in imetja Angležev. Končno se v novih notah izraža obojestransko upanje, da bo prišla doba dobrih medsebojnih diplomatskih odnošajev. — Vladi v Mukdenu in Nankingu sta se sporazumeli, da nankinška vlada ne bo pošiljala čet v Mandžurijo, dočim se bodo mandžurske čete umaknile za veliki zid. Da se pokaže edinstvo Kitajske, bodo trije uradniki nankinške vlade vstopili v takozvani „svet enastorice“, ki je dosedaj s Čangčolinom upravljala Mandžurijo.

DOMAČE NOVICE

Globasnica. Leta 1921 je nekdo zalučal kamen skozi okno v sobo, kjer so imeli slov. zapniki svoj sestanek. Bilo je to v prostorih Šteklave gostilne. Nadalje se je pripetil sličen slučaj meseca avgusta leta 1926, kjer je vrgel nekdo kamen v dvorano, v kateri so imeli takrat igralci igralno vajo. Tretji sličen slučaj se je izvršil letos na dan volitev zvečer, ko sta dva mlada mlečneža metala kamenje skozi okno v kuhinjo Šteklave gostilne; na srečo je zadel v okno samo en kamen, ki pa ni nikogar zadel, čeprav je bilo v kuhinji zbranih mnogo moških. Sreča je hotela, da se tudi pri prejšnjih dveh slučajih ni zgodilo nič hudega, samo šipe so se zdrobile. Usoda pa je zahtevala, da sta pri zadnjem slučaju zločinca, meneč zbežati, priletela orožniku nasproti, ki je slišal žvenket šipe in ju je takoj ustavil in aretiral. Pri izpraševanju je eden izmed teh dveh zločincev izpovedal, da je drugi vrgel leta 1926 pri Šoštarju kamen v dvorano. Pri glavni obravnavi pri dež. sodišču se je obtoženec zločina iz l. 1926 radi pomanjkanja dokazov oprostil, pač pa sta se oba zločinca za slučaj na dan volitev obsodila na en mesec strogega zapora pogojno na tri leta. Dolgo časa je naše ljudstvo ugibalo, kje tiči tisti človek, ki je tolikokrat nagajal, ali je vendar prišel čas, ki je vsaj nekaj razkril, dočim ostane najbrže prvi slučaj prikrit. Toliko v vednost vsem onim, ki še tega niso vedeli.

Rožčica in Baba. (Nesreče in tatovi.) Vsako leto se volijo pastirji za planino, katerim izročje posestniki v varstvo živino. Tako sta bila letos izvoljena za Ražčico Karol Fuger, pd. Mikulov na Hodnini in za Babo Peter Noč iz Velike vasi. Spočetka je šlo vse gladko, a nesreča ne miruje. Začetkom julija se je na Rožčici prekucnilo dve leti staro govedo v prepad in se ubilo. Osem dni nato je šla v Hude Mikulova kobila z večjo družbo. Pri povratku je spodrsnila in se čez glavo kolovratila v čez 600 metrov globok prepad. Tako je padlo v prepad 800 S. Če bi kmetje v Ludah, kjer je tako nevarno mesto, vsaj nekoliko zgradili. Lesa je dosti in to ne bi stalo toliko, kakor če pade katera žival v prepad, kjer jemlje konec toliko milijonov. Nesreče je seveda običajno kriv pastir. Pa še druge okolnosti jezijo pastirja, namreč če pridejo komaj šoli odrasli fantalini na planino in kradejo živini zvonce. Trije fantje iz Šmartna so pokradli 7 zvoncev, četudi so bili nekateri z žico pritrjeni. Ti smrkovci so jermene prerezali z nožem. Čast orožnikom, ki so tave tako hitro izsledili. Zaslužijo, da se jih prav pošteno prime. Na dan sv. Jakoba je Kemelnov, sin železničarja, ukradel pastirju na Svadjah en hleb sira, nekaj slanine, sladkorja, kave in cikoriije in prinesel vse na Babo. Prosil je pastirja, ker je bolan na pljučah, da bi mu dovolil priti k njemu na kakih 14 dni.

Pastir mu ni branil, ako prinese živež s seboj ali pa plača prehrano v naprej. Takoj drugi dan je prišel in prinesel živež, ki ga pa ni kupil, kakor je zadržal. Kmalu so bili orožniki za njim, ki so ga odgnali na postajo. Obenem so našli Bistrovega fanta, ki se je že cel teden potepal okrog, in ga poslali domov. Takšna je današnja mladina.

Globasnica. (30letnica.) Požarna bramba Šteben—Globasnica obhaja dne 26. avgusta 30letnico svojega obstoja. V ta namen se vrši v Štebnu od 8. zjutraj slovesna služba božja, nakar se podajo brambovci na štebensko in globaško pokopališče, da se tam poklonijo pokojnim ustanoviteljem naše požarne brambe. Popoldne ob 2. uri bo gasilna vaja, nato pa se vrši pri Šoštarju vrtna veselica s pestrim sporedom. Pri slovesnosti sodeluje godba iz Dobrle vasi.

Borlje v Ziljski dolini. Tako veličastne procesije, kot je bila v nedeljo dne 12. avgusta, pa Zilani že leta in leta niso videli. V Borljah pa, mislim, tako velike in tako lepe še sploh ni bilo, odkar stoji ta svet. Zjutraj ob osmih, v najlepšem jutru, se je vila iz prijazne cerkve v solnčnih Goričah proti farni cerkvi v Borljah, da tam pozdravi in posveti novo popravljeno in za dve okni daleč podaljšano Božji hram. Vodil je procesijo monsignor Podgorc iz Celovca ob asistenci domačega župnika dr. Lučovnika in sosednega župnika Maierhoferja. Vesel pojav v procesiji je bila skupina domačih Zilank v krasni zilski noši. Med potjo so se pele pri štirih oltarčkih pod milim nebom inicije. V novoprezidani in znatno povečani cerkvi je najprej navduševal le njemu lastno zgovornostjo g. Podgorc vernike za čast Hiše božje in za verske ideale in razlagal v svojem govoru, kako je človeški rod od pamtiveka gradil svojemu Bogu templje in cerkve, kako so ljudje v verni dobi gradili po velikih mestih krasne cerkve, pozneje pa je prišla nevera, ki je mislila samo še na tovarne, iz katerih prihaja siromašni nezadovoljni delavec. Treba med ljudmi vero zopet ponoviti. Treba pa skrbeti ne samo za cerkve, treba skrbeti posebno še za duhovniški naraščaj, da se ne bodo pogašale polagoma večne luči po naših cerkvah. Naj ljudstvo vse svoje delo za povečanje cerkve daruje ljubemu Bogu z namenom, da se v župniji vzbude duhovniški poklici. Potem so zadoneli Davidovi psalmi v novem delu cerkve. — Kako pa je sploh mogoče, dandanes, pri taki gospodarski mizeriji, dovršiti tako ogromno delo in zidavo v fari, ki šteje le nekoliko sto duš? In v tako kratkem času! Od Velike noči sem! To zmore pač le doktor Lučovnik! Kdor zna, pa zna. Staro in mlado, človek in živina, vse je delalo, kopalo, vozilo in zidalo. Sam je naredil s svojo trugelco nad sto šihov in še dal povrhu deset milijonov! Zato pa mu je iz srca hvaležna tudi vsa fara. Ni najti na Zili druge fare, v kateri bi bila vez med farani in dušnim pastirjem tako tesna in srčna kakor v Borljah in Goričah. Častitamo! Častitamo pa tudi borovškimi faranom, da imajo tako prvovrstnega gospoda. Kam vendar so gledali Štebenčani, da so kamenjali dor. Lučovnika, ter ga hoteli ustreliti?

Svatne. (Razno.) Pred kratkim je bil tukaj pogreb Kompanjevega očeta. K pogrebu je prišlo iz Področice nekaj železničarjev, ki so mu na domu zapeli par nemških pesmi. Iz kakšnega namena so prišli k pogrebu, so pokazali s tem, da so, mesto da bi šli za pogrebom in v cerkev, zavili raje v gostilno in tam peli tako dolgo, dokler niso prišli ljudje od pogreba. Celotno smrt se izrablja v gotove namene. — Še drug slučaj. V tukajšnji cerkvi je imel neki kapucin sv. mašo. Pele so štiri ženske iz Področice, ki so tako lepo pele, da so morale nehati in se začele tako glasno smejeti, da so celo navzoči v cerkvi smeh slišali. Kaj takega gotovo ni na mestu na tako svetem kraju.

Celovec. (Razno.) 7. oktobra praznuje Pliberk, „das südlichste deutsche Bollwerk“, 700letnico obstoja. V grajskem vrtu bo veselica po starih običajih in starem slogu. — Dne 14. t. m. je izbruhnil v Škofjem dvoru v konjskem in svinjskem hlevu Wieserjeve gostilne požar, ki je oboje poslopij s krmo vred uničil. Požar je nastal bržkone vsled iskre iz dimnika svinjske kuhinje. Živina se je dala pravočasno rešiti. Škoda znaša 9000 S. — Posestnikov sin Blaž Zec v Zagorjeh pri Medgorjeh se je igral s patrono, ki se je razpočila. Fant je izgubil 2 prsta

leve roke in si tudi drugače roko zelo poškodoval. — Krivec Nusser je v Lipici pri Radišah padel s strehe 8 metrov globoko in se notranje težko poškodoval. — 13. t. m. je ušel iz norišnice neki Mihael Weissenbacher, invalid. V svojem stanovanju je pričel razgrajati, da bo vse pobil, če ga še enkrat vtaknejo v norišnico. Ko je prišla policija in 2 strežnika norišnice, se je v stanovanju zabarikadiral s kovčki, vzel v roko kuhinjski nož in grozil, da se usmrti, ako se ga ne pusti v miru. Po nalogu zdravnika so ga pustili v stanovanju. Pred hišo se je nabrala velika množica gledalcev. — V Potočnikovo gostilno v Drveši vasi pri Pliberku je prišel v Celje pristojni brezposelni natakari Josip Pušnik in zahteval pivo. Ker je bil že pijan, se mu piva ni dalo. Zato pa je grozil s požarom. Orožništvo ga je na podlagi ovadbe vtaknilo v zapor. — Boštjan Fuchs v Št. Rupertu pri Celovcu je svojo mater tako pretepel, da je krvavela. Priznal je, da ji je dal 2 zaušnici in jo potem vrgel na tla. Obsojen je bil na 2 mesece pogojno. — Delavec Florijan Antonič je pokradel več domačih zajcev, 2 goloba in eno kuro. Dobil je zato en mesec pogojno strogega zapora. — Na Starem trgu v Celovcu nameravajo postaviti na mesto sedanega lep nov studenec. — Ko so 13. t. m. pokopavali v Grabštanju železničarja Joštla, se je vnela cerkvena streha, ki pa se je dala k sreči hitro pogasiti. Med pogrebom so v zvoniku zvonili in nekdo je najbrž vrgel z zvonika na streho kak ostanek cigarete ali vžigalice. Sploh se mora obsojati, če se v zvoniku kadi tobak. — Dne 11. t. m. so našli na Koroškem 1739 podpiranih brezposelnih. — Jesenski sprejemni izpit za prvi razred gimnazije odpade, ker je že preveč učencev. 1. in 3. septembra so sprejemni izpiti za ostale razrede in 4. vpisovanje. — V Št. Rupertu pri Celovcu je delavec Zanger odnesel iz kleti gostilne Mayer 2 sodčka piva. 10 oseb se je udeležilo popivanja na stanovanju delavca, ki je bil semaj predan sodišču. — Razpisani sta fari Žihpolje in Škofiče ob jezeru. — Posestniku Mihi Miglarju na Bregu pri Žrelcu je nekdo ukradel iz zaprtega hleva 12 mladih rac in eno kokljo.

Globasnica. (Razno.) Dne 11. avgusta smo spremili k zadnjemu počitku ženo Šteklavega mlinarja, Barbaro Pikalo. Bila je to zvesta družica svojemu možu in skrbna mati svojim otrokom. Pokojna je bolehal na trojni tuberkulozi, in sicer na kostni, pljučni in krvni tuberkulozi. Vso svojo bol je udano prenašala kot krščanska žena. Bila je pokojnica iz ugledne narodne Falandrove hiše in je bila ves čas zavredna Slovenka. Blagi naj sveti večna luč, preostalim pa naše iskreno sožalje! — „Koroški Slovenec“ je pred letom poročal, da je pogorela kapelica sv. Rozalije iz neznanega vzroka. Ker se je bil kip sv. Rozalije, ki je bil blagoslovljen leta 1681., popolnoma razrušil, je bilo treba misliti na nabavo novega. Na veliko prizadevanje g. Laznika se je letos kapela postavila nova ter kip naročil pri Benediktincih v Št. Paulu v Labudski dolini. Blagoslavljanje kapelice in kipa sv. Rozalije je dne 19. avgusta izvršil dobrolski prošt ob asistenci 3 duhovnikov in ob ogromni udeležbi ljudstva.

Brnca. Dne 12. avgusta smo pokopali ob obilni udeležbi našega dragega bivšega predsednika tamburaškega društva „Dobrač“, g. Janeza Kreucer, pd. Štramlhna na Brnci. Kal bolezn, ki jo je prinesel iz ujetništva, je vedno bolj glodala na rahlem životu, dokler ga ni uničila. Pokopal je rajnega g. dekan Kraut iz Trbiža, ki sta mu asistirala gg. župnika iz Sv. Lenarta in Brnce. Domači g. župnik in naš vrli župan sta v vznešenih besedah ob odprtem grobu vzela slovo od blagega pokojnika. Naj počiva v miru!

GOSPODARSKI VESTNIK

Seja deželnega kulturnega sveta dne 13. julija 1928.

(Nadaljevanje.)

Preložitev počitnic na ljudskih šolah.

Šumy: Stvar je takšna: deželni šolski svet se je s to zadevo temeljito bavil in je prišel složno do sklepa, da se mora šolska oblast pri določevanju poletnih počitnic ozirati na krajevne potrebe. Kjer sta se počitnice in šolski začetek že določila, a se je zglasil ugovor, se mora določba ukiniti in stvar še enkrat

obravnavati. Vprašanje je tedaj, ali so se krajevni činitelji zglasili? Ali ni vloga morebiti obležala in se deželnemu svetu šolskemu ni predložila? Naj se zadeva ustmeno poroča deželnemu šolskemu svetu, sklepa deželnega šolskega sveta pa okrajni šolski svet ne more prevračati.

Ferlič: Tudi jaz moram potrditi, da se nas premalo posluša, zlasti okrajno glavarstvo v Beljaku se za kmečke zadeve kaj malo zmeni. Poznam zadeve, ki že dolgo časa ležijo, o ti stvari hočemo spregovoriti in zahtevamo, da se nas posluša.

Toča.

Šumy: Okrajnim glavarstvom smo naročili, naj nam tako poročajo o obsegu škode in naj občine poučijo, kaj naj store, da se škoda takoj ugotovi. Okrajna glavarstva Celovec, Št. Vid in Wolfsberg bod poročala v par dneh, okrajno glavarstvo Velikovec pa poroča, da je škoda prevelika, da delajo štiri komisije, a se bo moglo poročilo poslati še le prihodnji teden. Storit se bo moglo tole: popustilo se bo nekaj zemljiškega davka in davka na blagovni promet. Potem se bo ljudem dalo po znižani ceni žita za seme in če bo treba tudi za kruh. Škoda je večja, nego se je izprva sodilo in sega iz Glinjske doline naprej čez Djekše in Labudsko dolino v Maria Rojach.

Glančnik želi, da bi se pomagalo tudi ljudem, ki jim je burja prevrgla stropce.

Šumy: Pomoč se je dajala ljudem, kjer se je posipala zemlja in je bil ogrožen njihov obstoj; pod tem naslovom, če bi ljudje sami ne zmogli nove strehe, bi se iz deželnega fonda za uime moglo kaj dovoliti.

Poslovno poročilo.

Dr. Stotter: Sklenilo se je, izvršiti poizvedbe o kmečkem zadolženju. Stvar se je izročila dotičnim kreditnim zavodom in je v tiru.

Kulturni svet sodeluje pri ustanavljanju kmečkih žganjarn. Stare žganjarne se hoče spraviti zopet v obrat. V Velikovcu se namerava ustanoviti zadružna žganjarna, drugo hočejo ustanoviti v Celovcu, da se tako porabi odvišni krompir, ki ga dežela pridelava. Deželna zveza za tujski promet se obrača na kulturni svet, naj pripomore, da se letovišča oskrbe z domačimi pridelki.

Državna železnica poroča, da se je znižala vozina za prevažanje jabolk na Dunaj približno za 5%, a samo za slučaj, ko se jabolka kar v vagon vsujejo. Zahteva se znižano vozino tudi za boljše sadje, ki se pošilja v zabojih in sodih.

Vlada namerava uvesti z vpogledavanje v zemljiško knjigo neko pristojbino. Kulturni svet je proti temu.

Zavarovalnica za nezgode v Gradcu hoče odriniti svoje zavarovance novemu zavodu, ne da bi obenem oddala primerem del nabranih premij. Zahteva se, naj Graška zavarovalnica ohrani zavarovance, katerim plačuje rento.

Kmetijska zbornica.

Šumy poroča, da je prišlo do sporazuma med večjimi strankami v deželnem zboru. Socijalni demokratje so hoteli, naj bodo tudi kmečki delavci v delavski zbornici zastopani, drugi so ostali na stališču, da naj imajo kmečki delavci skupno zastopstvo s kmeti, bodisi enakopravni v kmečki zbornici, bodisi v posebnem delavskem odseku. Konečno se je sklenilo, da naj šteje zbornica 24 članov, delavski odsek pa 10. Naj delavski in kmečki zastopniki skupno obravnavajo, delavcem pa se dovoljuje, ako se ne more zbornica zediniti, poseben votum, sklep. Predlog za zbornico se je že predložil gospodarskemu odseku, ki se bo z njim pečal septembra meseca. Postava bo volilce silila, da se volitev udeležujejo, volitev bo obvezna. Pričakuje se, da se potem kmečka zbornica konstituirava z novim letom. (Konec sledi.)

Ljubljana v jeseni. Ljubljana prireja poleg vsakoletnih velesejmov tudi jesenske razstave „Ljubljana v jeseni“, ki so notranje slovenske prireditve, kjer naj se uveljavijo lepote, znamenitosti, prirodno bogastvo in že dosežene kulturne dobrine Slovenije. Letošnja razstava bo zbudila predvsem zanimanje kmeta. Kmetijska družba, ki obhaja 160letnico svojega obstoja, priredi obsežno kmetijsko razstavo, ki bo nudila pregled kmetijske proizvodnje Slovenije, ki bo navajala k plodonosnejšemu obdelovanju polja, ponazorjevala proizvodnjo s statistikami, s sliko, z razstavljenimi pridelki in stroji. Kmetijski razstavi bodo podrejene živinorejska razstava, živinozdravstvo in podkov-

stvo, pomožne stroke, zlasti ona obrt in industrija, ki je s kmetijskim delom združena, ter splošno poučni oddelek. Na živinski razstavi bo letos novo to, da bo poleg velike živine, kakor konj in goveda, razstavljena tudi manjša živina, tako prašiči, ovce, koze, perotnina in kuncji. Razstava plemenske živine se vrši v nedeljo dne 9. septembra, celotna razstava pa traja od 1. do 10. septembra.

Beljaške tržne cene. Kapus 70, rdeče zelje 90 g, zelje 1, karfijol 1,40 S, pesa 80, kumare 80, glavната solata 20, endivija 30, fižol 80, čebula 60 g, česen 1,60, paradižniki 1,60, špinača 1, gobe 1,60, zgodnja jabolka 1,40, hruške 2, grozdje 3,60 S za kilogram, koleraba komad 10, redkev 10 g; goveje meso 3,20, telečje 3,80, svinjsko 3,60, prekajeno 4,80, orehi 1,60, marelice 2,80, breskve 2,80, češplji 2 S za kg, liter borovnic 70 g, malinj 1 S, ribeza 1,80 S, mleka 44 g, sladke smetane 4, kisle 2,40, kilogram čajnega masla 6,40, masla za kuho 5,20, skute 1,60, strdi 5,20 S, jajce 17 do 18 g komad.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. Sliši se, da bo francoska vlada storila potrebne korake na Dunaju in v Berlinu radi demonstracij za priklopitev Avstrije k Nemčiji o priliki dunajskih pevskih slavnosti. — Avstrijski konzul v svobodnem mestu Gdansk je izjavil, da bo Gdansk ravnano tako pripojeno Nemčiji kakor Avstrija. Poljski listi pozivljajo vlado, da bi nastopila proti provokaciji diplomatskim potom. — V prvih sedmih mesecih je obiskovalo Avstrijo 349.648 tujcev (lani v istem času 305.653). — Indijski pesnik Rabindranath Tagore se nahaja tačas v Solnogradu. — Več monarhistov je obiskalo ekscesarico Zito v Lequietio, ki jih je sprejela v črni obleki z dečjo glavico. — Med Združenimi državami, Avstrijo, Poljsko in Češkoslovaško je bila dne 16. t. m. podpisana prijateljska pogodba. — Do božiča bo vozilo po Dunaju 100 novih avtobusov in do pomladi daljših 50. Otvori se 6 novih avtomobilskih prog. — Češkoslovaška: V Pragi je umrl znani raziskovalec raka, docent dr. Otokar Horak. Na svojem lastnem telesu je poizkušal učinke bacilov raka. — Na Češkoslovaškem je 2167 volilcev plačalo 67.068 Kč kazni, ker niso šli k volitvam. Od 471.351 volilcev se občinskih volitev ni udeležilo 35.584; 2167 se jih ni moglo opravičiti. — Na postaji Nusle pri Pragi je nastal požar v skladišču bencina in olja. Bencin se je dal spraviti varno. Od ognjegascv in vojaštva je bilo več oseb opečenih in zastrupljenih po dimu. Škoda gre v milijone čeških kron. — V Moravski Ostravi je umrl komponist Leoš Janáček. — Brnsko razstavo sodobne kulture je obiskalo že 1 in pol milijona ljudi. — V promet pridejo dne 28. oktobra novi srebrni jubilejni novci po 10 K. — Nemčija: Berlin ima 44 gledališč, 78 varietejev, 363 kinematografov in 196 drugih nočnih zabavišč. Za zabavo je Berlinčanom dobro preskrbljeno. — 13. t. m. je v skladiščih hamburške družbe za žitna skladišča v Wilhelmsburgu nastal ogromen požar, ki je uničil vrednosti za 2 milijona mark. Samo bombaža je zgorelo za 1 milijon. Požar je nastal ponoči in je bil podtaknjen. Ogenj so po dveh dneh pogasili. — V Luheju na Gornjem Palatinskem je nastal pri mlatilnici kratek stik. Iskra je skočila v slamo in zažgala poslopje. Zgorelo je 28 domačin z vsemi stranskimi poslopji, šola, zvonik cerkve in poštni urad. Škoda znaša 3 milijone mark. — V Nemčiji je od 26 milijonov zavarovanih oseb 13 milijonov spolno bolnih, vsaki drugi. V Prusiji jih zbolijo na tej bolezni letno po 100.000, v celi Nemčiji na syfilidi 1,200.000 in na kapavici 600.000. 350.000 zakonov je vsled kapavice nerodovitnih. — Grška: V Atenah in Pireju se širi že nekaj časa vročinska kuga, na kateri je dosedaj zbolelo 30.000 ljudi. V mnogih podjetjih je zbolela več kot tretjina nameščenec. Ker manjka osebja, se je morala služba na pošti, v bankah in pri telefonu omejiti. — Italija: V Tridentu imajo poseben cenzurni urad, ki pregleduje tudi trgovsko pošto na črni listi se nahajajočih. — Lavina je v Vantelinu v dolini Aosta zasula 6 rudarjev, ki so bili na izletu. Našli so jih šele nekaj ur kasneje. En rudar je bil že mrtev, ostali so pa težko ranjeni. — V ognjeniku Vezuv je nastala nova odprtina, iz katere bruhajo ogromne množine lave. Lava

je zalila že dve tretjini doline Inferno in se z veliko naglico pomika dalje. Iz ognjenika se dviga orjaški steber dima, ki pokriva vso okolico. — Pri Sorbilanu Santu na Francoskem se je prevrnil potniški avto v 40 m globok prepad. Dva potnika sta bila na mestu mrtva, dva težko ranjena, dva pa lahko. Avto je popolnoma razbit. — Nemška ljudska zveza za gornjo Šlezijo je odposlala na Društvo narodov protest proti odpravi 7 nemških manjšinskih šol. — Pri potopu kitajskega „Hsinhautung“, ki se je popolnoma razbil, je utonilo 500 oseb. — Na Madžarskem, kjer prebiva 200.000 Slovakov, izhaja samo en slovaški tednik. — V mestecu Heerlenu na Holandskem je bila letalska prirediteljev. Pilot iz Bonna je moral zaradi neke poškodbe pristati in je pri tem zadel v tribuno. Pri tem je letalo podrlo in poškodovalo več oseb, od katerih so 3 mrtve. Tudi pilot je bil ranjen, vsled svojega neprevidnega ravnanja z letalom pa je bil aretiran. — Na otoku Paloweh (sevropazpadno od Avstralije) je izbruhnil pred kratkim ognjenik Rokatinda, ki je vžgal ob tej priliki okoliške vasi in v požaru ter vsled ognjenega dežja je zgorelo nad 2200 oseb, 400 se jih je rešilo. — Lanskega leta je živelo 9 milijonov Italijanov v inozemstvu; največ v Ameriki (7½ milijona), v Avstriji samo 18.700. — Med Londonom in Liverpoolom je bila izročena prometu prva proga avtomobilskih spalnih vozov. — Romunska policija je aretirala neko Ksenijo Varlen, na čije stanovanju so našli 9 parov človeških ušes in razne druge dele človeškega telesa. Pri zaslišanju je Varlenova priznala, da je v zadnjih štirih letih zvalila v svoje stanovanje devet moških, ki jih je po spolni uporabi umorila ter njihova trupla razrezala na kose. Varlenova je spolno nenaravno razvita, vendar pa je za svoje dejanja popolnoma odgovorna. — Ostale države: V Lodcu so odkrili široko zasnovano komunistično zaroto, ki je pripravljala prevrat. — Ob rusko-poljski meji so ruski graničarji ustrelili 2 poljska trgovca in eno žensko.

Duhovniške vesti. Provizorjem na Brezi je bil imenovan Franc Kulik, doslej kaplan v Št. Rupertu pri Celovcu. Prestavljeni so: kaplan Ivan Fellner iz Volšperka za poznega pridigarja na župnijo Št. Ilj v Celovcu, kaplan Josef Peter iz Št. Lenarta pri Sedmih studencih v Volšperk, kaplan Johan Holzmann iz Čajnc v Št. Janž na Mostiču, kaplan Josef Ramsbacher iz Bistrice na Dravi v Borovlje, kaplan Henrik Dubowy iz Labuda v Št. Rupert pri Celovcu, kaplan Franc Josef Paul iz Mostiča v Labud. Novo nastavljeni so za kaplane: Nikolaj Baltes v Št. Lenartu pri Sedmih studencih in Bogomir Keis v Grebinju.

Strupeni plini. V Blumau pri Dunaju so te dni ponoči uničili zadnje množine poklenskega plina fosgena. Po vojni je bilo ostalo v Avstriji 6345 steklenic klorovega fosgena v teži 128.000 kg ter 1921 steklenic čistega fosgena. Ta plin je pomenjal neprestano silno nevarnost za prebivalstvo. Klorov fosgen je silno občutljiv za ultravioletne žarke in se jako rad razkroji v klor in ogljikov oksidni plin. Če bi se bile navedene množine plina na kak način osvobodile iz shrambe in prodrle v ozračje, bi to pomenilo smrt dveh milijonov ljudi.

Za tiskovni sklad so darovali: Šimen Mohar, Škocijan, mesto venca na krsto krstne botre 5; Hranilnica in posojilnica v Dobrli vasi 35; neimenovan 1; Karel Dobernik, Grabštanj, 1; neimenovan iz Žihpolj 1; Janez Nočnik, Jerberk, 1; Miha Rovišnjak, Št. Peter pri Celovcu, 1,50; Lucija Rap, Vinče, 0,50; nabrano na ženitovanju v Dobrli vasi 6. avgusta 62; Primož Božank, Šteben, 1; Jožef Riedl, Nonča vas, 1; Blaž Robinik, Žavha vas, 0,50; Otto Schuster, Medgorje, 1; Jernej Pečnik, Franc Oraže, Paul Roš, Železna Kapla, 2; Jernej Pečnik, Jurij Pasterk, Franc Boltežar, Železna Kapla, 2,20; Janez Petrič, Brdo, 1; Helena Kurnik, Lepen, 1; Štefan Bayer, Loga vas, 1,60 S. Vsem darovalcem najlepša hvala.

Razpečevalec kruha (Brotführer)

zanesljiv, ki bi opravljal
tudi druga domača dela,

se sprejme pri Francu Kropivniku, parna pekarija v Borovljah.